ਅਭਿਮਨਯੂ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ
ਬਨਾਮ
ਨਮਿਤਾ ਸੇਖੋਂ & ਇੱਕ ਹੋਰ
(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4648 ਦਾ 2022)
ਜੁਲਾਈ 06, 2022
[ਇੰਦਿਰਾ ਬੈਨਰਜੀ ਅਤੇ ਜੇ. ਕੇ. ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988 – 100% ਅਪਾਹਜਤਾ ਕਾਰਨ ਚੋਟਾਂ – ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ – ਪੈਸੇਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਪੈਸੇਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ 100% ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਸਾਮਨਾ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੰਜ ਅਤੇ ਅੱਧ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ – ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਰੁਪਏ 9,00,000/- ਦਿੱਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰੁਪਏ 23,20,000/- ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ – ਅਪੀਲ ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਕਾਜਲ ਬਨਾਮ ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲੇ [2002] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 622 ਤੋਂ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, 18 ਦਾ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ – ਤੱਥਾਂ ਤੇ, ਪੈਸੇਵਾਲੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ ਸਮੇਤ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ, ਸੇਵਾਦਾਰ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਸਮੇਤ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ) ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਰਕਮ ਰੁਪਏ 46,62,000/- ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਪੈਸੇਵਾਲੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ (ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਪੀੜਾ, ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦੁੱਖ, ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸਮੇਤ ਵਿਆਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਜੀਵਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਘਾਟਾ, ਅਸੁਵਿਧਾ, ਮੁਸੀਬਤ, ਅਸਹਿਜਤਾ, ਨਿਰਾਸ਼ਾ, ਨਿਰੁੱਤਸਾਹਤਾ, ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਆਦਿ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ) ਰੁਪਏ 5,00,000/- ਆਉਂਦੀ ਹੈ – ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰੁਪਏ 51,62,000/- ਆਉਂਦਾ ਹੈ – ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰੁਪਏ 28,42,000/- ਦਾਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਤੱਕ 6.5% ਸਾਲਾਨਾ ਬਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਚੁੱਕਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988 – ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ – ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ – ਫੈਸਲਾ: ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਮਰ, ਮੁਦਰਾਸਫ਼ੀਤੀ ਦਰ, ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਜਾਂ ਜਖਮੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਲਈ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਨਾ ਸਿਰਫ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਪਰ ਸੇਵਾਦਾਰ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਲਈ ਵੀ ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ –

ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਲਈ ਸਿਰਫ 10 ਸਾਲਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ ਸਿਰਫ 20 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਰਕਮ ਨੂੰ ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾਅਵੇ - ਮੁਆਵਜ਼ਾ - ਨਿਰਧਾਰਣ ਦਾ - ਆਧਾਰ, ਅਜਿਹੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਨ, ਚੋਟਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਵਿਧੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ - ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ - ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988 - ਗੈਰ-ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ - "ਦਰਦ, ਸਦਮਾ ਅਤੇ ਦੁੱਖ" - ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾ ਫੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਪਵੇਗਾ - ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਣਾ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸੜਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ 100% ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦਾ ਸਾਮਨਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਯੁਕਤ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾਲ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੂਲ

ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵੱਲ ਪੈਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿਦ੍ਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

1.2 ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਵਕੀਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸਿਰਫ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਹੀ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 16 ਦੇ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ, ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੇਖੇ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਵਕੀਲਾਂ ਵਾਂਗ ਵਕਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ ਸਿਰਫ 20 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨਾਲ ਮੰਨੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਪਰ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ ਲਈ ਵੀ ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੂੰ ਉਮਰ, ਮੁਦਰਾਸਫ਼ੀਤੀ ਦਰ, ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਜਾਂ ਜਖਮੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਲਈ ਸਿਰਫ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਲਈ ਸਿਰਫ 10 ਸਾਲਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ ਸਿਰਫ 20 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਰਕਮ ਨੂੰ ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਣੈ ਸੇਠੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ ਦੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਕਿਹੜਾ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਾਜਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਖਮੀ ਦੀ ਉਮਰ 12 ਸਾਲ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ 18 ਦਾ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਜਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ, 18 ਦਾ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 14, 15]

ਕਾਜਲ ਬਨਾਮ ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ (2020) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 413 : [2020] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 622 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਸ੍ਰੀਮਤੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2009) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 121 : [2009] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1098; ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣੈ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2017) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 680 : [2017] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 100 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

1.3 ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪੈਸੇਵਾਰ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਦਾਜ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਚਾਰਜ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਗੈਰ-ਪੈਸੇਵਾਰ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਪੀੜਾ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭਵਿੱਖ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ, ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਸਮੇਤ ਵਿਆਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਜੀਵਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਘਾਟ, ਅਸੁਵਿਧਾ, ਮੁਸੀਬਤ, ਬੇਆਰਾਮੀ, ਨਿਰਾਸ਼ਾ, ਨਿਰਾਸ਼ਾ, ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਆਦਿ ਲਈ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੈਸੇਵਾਰ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿ 100% ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਰਫ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਰੁ.6,00,000/- ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੁਣ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਮਾਈ ਰੁ.60,000/- ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਨ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਇੱਕ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ। ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਿਆ ਗਿਆ ਦਰਜਾ ਵਿੱਚ ਪਾਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਜਾਂ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਮਾਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਉਮੀਦ ਜਾਂ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਗੰਭੀਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਐਲ. ਐਲ. ਬੀ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਲ ਵਕੀਲ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਫਿੱਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਵਚਨਬੱਧਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਜੋ

ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੇ ਭੁਗਤੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਲਾ ਅੰਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਰਾਲਾਈਜ਼ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸਦਾ ਉੱਪਰਲਾ ਅੰਗ ਆਂਸ਼ਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪੈਰਾਲਾਈਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ 100% ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਹਰਕਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਉਸੇ ਪੇਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਕਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਅਭਿਆਸੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਗਾਹਕ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਅਸਾਧਾਰਣ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਭੁਗਤੀ ਗਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਗਣਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਰੁ.5,000/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਜੋ ਸਾਲਾਨਾ ਰੁ.60,000/- ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਲਾਗੂ 18 ਦੇ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਫਿਰ ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਰੁ.10,80,000/- ਬਣਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 16, 17

1.4 ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ, ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੀ ਮਾਂ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ, ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਰਕਮ ਮੰਗੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਦਾਵੇਦਾਰ ਬਾਲਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਚਾਰਜ਼, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਗੁਆਚ ਕਾਰਨ ਡਾਇਪਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਚਾਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ 1,92,000/- ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ @ ਮਹੀਨਾ ਪ੍ਰਤੀ 1,000/-। ਜਦਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਧਾਰਣਾ ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਚਾਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦਰ ਹਰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਬਦਲਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਕਮ @ ਰੁਪਏ 2,000/- ਤੋਂ ਬਾਅਦ @ ਰੁਪਏ 4,000/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 20 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁਪਏ 9,00,000/- ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ 7,08,000/- ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਲਟੀਪਲਾਇਅਰ ਵਿਧੀ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਜਲ ਦੇ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਚਾਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦਰ ਰੁਪਏ 5000/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 12 ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਫਿਰ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਚਾਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਖਰਚਾ ਮਹੀਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਪਏ 10,000/- ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਲਟੀਪਲਾਇਅਰ 18 ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਰਕਮ ਰੁਪਏ 21,60,000/- ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਜ਼ੀਓਥੈਰੇਪੀ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਰੁਪਏ 2,88,000/- ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ @ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਪਏ 50। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੁਪਏ 8,00,000/- ਦੀ ਇਕਮੁਸ਼ਤ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਾਇਪਰਾਂ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਰਕਮ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਜ਼ੀਓਥੈਰੇਪਿਸਟ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਰੁਪਏ 150/- ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਇਕ ਘੰਟਾ ਇਲਾਜ ਲਈ ਚਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਹੀਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਪਏ 4,500/- ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ 54,000/- ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਮਲਟੀਪਲਾਇਅਰ 18 ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਫਿਜ਼ੀਓਥੈਰੇਪੀ ਚਾਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਰੁਪਏ 9,72,000/- ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਡਾਇਪਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਨਿਯਮਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਚੈਕ-ਅੱਪ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਰੁਪਏ 2,00,000/- ਹੋਰ ਜੋੜੇ ਜਾਣ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਰੁਪਏ 11,72,000/- ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ, ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਨੇ ਸਿਰਫ ਰੁਪਏ 15,000/- ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਦੌਰੇ ਲਈ ਜੋ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੁਪਏ 50,000/- ਦੇ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਵਧਾਇਆ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੋਟਰਾਈਜ਼ਡ ਵ੍ਹੀਲ ਚੇਅਰ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ 1,00,000/- ਹੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਮੋਟਰਾਈਜ਼ਡ ਵਾਹਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਕ ਵਾਰ ਰਕਮ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਰਕਮ ਇਕਮੁਸ਼ਤ ਰੁਪਏ 2,50,000/- ਵਿੱਚ ਵਧਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਗ੍ਹਾ ਰੁਪਏ 1,00,000/ + ਰੁਪਏ 50,000/- ਦੀ ਜੋ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

1.5 "ਗੈਰ-ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ" ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਰਦ, ਪੀੜਾ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਆਘਾਤ ਦਾ ਸਾਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। "ਦਰਦ, ਸਦਮਾ ਅਤੇ ਪੀੜਾ" ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ, ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਸਹਾਇਤਾ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦਰਦ, ਅਸੁਵਿਧਾ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੀ ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਉਹ ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਣ ਮਨੁੱਖ ਵਜੋਂ ਮਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਣ ਮਨੁੱਖ ਵਜੋਂ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, "ਦਰਦ, ਸਦਮਾ ਅਤੇ

ਪੀੜਾ" ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਆਹਿਕ ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜਾਵਾਂ, ਆਨੰਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ 4,00,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 1,00,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗੈਰ-ਮਾਲੀ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ, ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ 5,00,000 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਮਾਲੀ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ 46,62,000 ਰੁਪਏ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮਾਲੀ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਰਕਮ 5,00,000 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 51,62,000 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਰਕਮ 28,42,000 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਰਕਮ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੱਕ 6.5% ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਬਿਆਜ ਨਾਲ ਚੁੱਕਣੀ ਹੈ।

[ਪੈਰਾ 24, 25]

ਆਰ. ਡੀ. ਹੱਟਾਂਗਡੀ ਬਨਾਮ ਪੈਸਟ ਕੰਟਰੋਲ (ਇੰਡੀਆ) (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ (1995)
1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 551 : [1995] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 75; ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ
ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (2011) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 343 : [2010] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 179-
ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ.

ਜਗਦੀਸ਼ ਬਨਾਮ ਮੋਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2018) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 571 :
[2018] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 20 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.

ਫਿਲਿਪਸ ਬਨਾਮ ਲੰਡਨ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਪੱਛਮੀ ਰੇਲਵੇ ਕੰਪਨੀ (1879)
ਐਲ.ਆਰ. 5 ਕਿ.ਬੀ.ਡੀ. 78 ਮੇਡੀਨਾ, ਇਨ ਰੀ- 1900 ਏ.ਸੀ. 113 (ਐਚ.ਐਲ.); ਐਚ.
ਵੈਸਟ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਫਰਡ 1964 ਏ.ਸੀ. 326; ਵਾਰਡ ਬਨਾਮ
ਜੇਮਸ (1966) 1 ਕਿ.ਬੀ. 273 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.

ਕੇਸ ਲਾ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2020] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 622 ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 7 [2018] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 20 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 8 [2017] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 100 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 8 [1995] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 75 ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 12 [2010] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 179 ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 12 [2009] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1098 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 15

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4648 ਦਾ 2022.

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ 21.05.2019 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਐਫ.ਏ.ਓ. ਨੰਬਰ 4829 ਦਾ 2002.

ਕਰਨ ਦਲਾਲ, ਹਰਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੂਰਿਆਵੀਰ, ਦੀਪਕਰਨ ਦਲਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ
ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ.

ਕੈਲਾਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪਾਂਡੇ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜੇ. ਕੇ. ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਛੁੱਟੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

2. ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕਲੇ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ 21.05.2019 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਉੱਠੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇਦਾਰ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਦਾਅਵੇਦਾਰ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਅਪੀਲ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 4829 ਦੀ 2002 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਕਤ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ") ਵੱਲੋਂ ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 29 ਦੇ 1997 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਰੁ. 9,00,000/- ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਰੁ. 23,20,000/- ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

3. ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988 (ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ "ਐਮ.ਵੀ. ਐਕਟ") ਦੀ ਧਾਰਾ 166 ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ 10.11.1996 ਨੂੰ ਵਾਪਰੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਹੇਠ ਰੁ. 200,00,000/- (ਦੋ ਕਰੋੜ ਸਿਰਫ) ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. 11.11.1996 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਪੰਜ ਅਤੇ ਅੱਧ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਯੂ.ਕੇ.ਜੀ. ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੈਰੀਬ੍ਰਲ ਐਡੀਮਾ/ਦਿਮਾਗੀ ਐਡੀਮਾ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਟੰਪਰਲ ਹੱਡੀ ਦਾ ਫ੍ਰੈਕਚਰ, ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ, ਹੇਠਲੇ ਅੰਗ, ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਿਰਗੀ, ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਸੱਟਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦਾ ਹੇਠਲਾ ਅੰਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਰਾਲਾਈਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ 100% ਅਪੰਗਤਾ ਹੋ ਗਈ, ਉਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਆਸ ਉਸ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਖੋ ਗਈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਇੱਕ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਸੀ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਐਕਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ/ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਬਣੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਸਿਰ ਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਸਮੇਤ ਟੰਪਰਲ ਹੱਡੀ ਵਿੱਚ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਇੱਕ ਆਮ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੇਠਲੇ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਸ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸੰਵੇਦਨਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਹਰ ਵੇਲੇ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਵ੍ਹੀਲਚੇਅਰ ਜਾਂ ਮੋਟਰਾਈਜ਼ਡ ਵਾਹਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।

4. ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੌਰਾਨ ਸੰਯੁਕਤ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ 100% ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦਿਆਂ 16 ਦੇ ਗੁਣਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਰੁ.1,92,000/- ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਰੁ.1,000/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ, ਫਿਜ਼ੀਓਥੈਰੇਪੀ ਲਈ ਰੁ.2,88,000/- @ ਰੁ.50 ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ, ਰੁ.15,000/- ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਖਰਚੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਡਾਇਪਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਰੁ.5,000/- ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਵਿਆਹਿਕ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ, ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਰੁ.4,00,000/- ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਰੁ.9,00,000/- ਦੀ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ 9% ਸਾਲਾਨਾ ਬਿਆਜ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ।

5. ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੀ ਪਰਯਾਪਤਾ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਕਿ 21.05.2019 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੋਟਰਾਈਜ਼ਡ ਵ੍ਹੀਲ ਚੇਅਰ ਲਈ ਰੁਪਏ 1,00,000/- ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਗੁਆਚੇ ਹੋਏ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 6,00,000/- ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਰਫ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਰੁਪਏ 60,000/- ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ। ਦਾਅਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 7,08,000/- ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਰਫ 20 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਰੁਪਏ 3,500/- ਲਈ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਦਵਾਈਆਂ, ਫਿਜ਼ੀਓਥੈਰੇਪੀ ਅਤੇ ਡਾਇਪਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੁਪਏ 8,00,000/- ਇਕਮੁਸ਼ਤ ਵਧਾ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਵਿਆਹੁਤਾ ਸੁਖ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ 3,00,000/- ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਖਾਸ ਖੁਰਾਕ ਲਈ ਰੁਪਏ 1,00,000/- ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 23,20,000/- ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਧਾਏ ਗਏ ਰਕਮ 'ਤੇ 7.25% ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਬਿਆਜ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

6. ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ, ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੀ ਅਪਰਯਾਪਤਾ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਵਧਾਈ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਉਹ ਜੋ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪੈਸੇਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਪੈਸੇਵਾਲੇ ਸਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖਦਿਆਂ। ਇਹ ਉਰਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਨਾਲ ਹੋਏ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ 100% ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਿੱਤੀ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਰਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਧਾਈ ਦੀ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

7. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੀ ਪਰਯਾਪਤਾ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਗੁਆਚੇ ਹੋਏ ਕਮਾਈ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਕਾਰਨ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਭੁਗਤਣੀ ਪਈ। ਇਹ ਉਰਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਗੁਆਚ ਦੀ ਰਕਮ @ ਰੁਪਏ 60,000/- ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਸਿਰਫ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਅਪੰਗਤਾ ਕਾਰਨ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੀ ਕਮਾਈ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗੀ, ਉਹ ਵੀ ਇਕ ਵਕੀਲ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਾਮਾਨ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸਾਮਾਨਿਆ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ 20 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਰੁਪਏ 3,500/- ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ। ਗੁਆਚ ਦੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਕਾਰਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਡਾਇਪਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਇਲਾਜ, ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਫਿਜ਼ੀਓਥੈਰੇਪੀ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ, ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਅਪਰਯਾਪਤ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੌਰਾਨ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਮੋਟਰਾਈਜ਼ਡ ਵ੍ਹੀਲ ਚੇਅਰ ਖਰੀਦਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਦਰਦ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ, ਵਿਆਹੁਤਾ ਸੁਖ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਦੁੱਖ ਜੋ ਉਹ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਮਾਜ ਸਾਹਮਣੇ ਝੱਲੇਗਾ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਾਜਲ ਬਨਾਮ ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ - (2020) 4 SCC 413.

8. ਰਿਕਾਰਡ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਕੈਲਾਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪਾਂਡੇ, ਵਕੀਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 - ਯੂਨਾਈਟਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ-ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਨੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮਾਨਤਾ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਖੋਜਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜਗਦੀਸ਼ ਬਨਾਮ ਮੋਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ - (2018) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 571 ਅਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਐਨ.ਆਈ.ਸੀ. ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣੈ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਹੋਰ - (2017) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 680 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਵਧਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਭਵਿੱਖ ਦਾਅਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

9. ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ 100% ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਯੁਕਤ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.1 ਡਾ. ਸੁਨੀਲ ਕਾਟੋਚ, ਕੰਸਲਟੈਂਟ, ਇੰਡੀਅਨ ਸਪਾਈਨਲ ਇੰਜਰੀਜ਼ ਸੈਂਟਰ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸੀ-7, ਸੀ-8 ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਲ-ਮੂਤਰ ਦੀ ਲੱਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉੱਪਰਲੇ ਅੰਗਾਂ (ਹੱਥਾਂ) ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਵਰਤ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਐਮ.ਆਰ.ਆਈ. ਵਿੱਚ ਸੀ-7 ਤੋਂ ਡੀ-4 ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਮਾਇਲੋਮੈਲੇਸਿਆ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਘਰੇਲੂ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹੋਰ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਅਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਚੈਕ-ਅੱਪ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਸੱਟ ਕਾਰਨ, ਉਸ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਹੇਠਲੇ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਕ ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਆਂਸ਼ਿਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨਾਲ ਮਲ-ਮੂਤਰ ਦੀ ਲੱਕ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਤਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਪਿਸ਼ਾਬ ਸੰਬੰਧੀ ਜਟਿਲਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਮੈਡੀਕਲ ਧਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕ ਨਿਯਮਿਤ ਕੈਰੀਅਰ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ

ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਥਾਈ ਅਪੰਗਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ 100% ਹੈ। ਇਸ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਏ ਅਤੇ ਖੋਜਾਂ ਨਾਲ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਪਰਯਾਪਤਤਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂਯੋਗ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਰਕਮ ਦੇਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

10. ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਆਧਾਰ ਕੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੋਵੇ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਵਿਧੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਚੋਟਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਦਾ ਸਰੀਰਕ ਢਾਂਚਾ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

11. ਫਿਲਿਪਸ ਬਨਾਮ ਲੰਡਨ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਪੱਛਮੀ ਰੇਲਵੇ ਕੰਪਨੀ - (1879) ਐਲ.ਆਰ. 5 ਕਿ.ਬੀ.ਡੀ. 78 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ, ਅਦਾਲਤ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੀ। ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ, ਉਸਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਲਈ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੇਡੀਆਨਾ, ਇਨ ਰੀ - 1900 ਏ.ਸੀ. 113 (ਐਚ.ਐਲ.) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਇੱਕ ਅਤਿ ਕਠਿਨ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਰਕਮ ਪਰਯਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਸਨੂੰ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦਰਦ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਵੱਲ, ਇਸਨੂੰ ਗਣਿਤੀ ਗਣਨਾ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਰਕਮ ਦਾ ਪੈਸਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦਰਦ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਦਰਸਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਚ. ਵੈਸਟ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਫਰਡ - 1964 ਏ.ਸੀ. 326 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਪੈਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਠੋਸ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਸਕੇ ਜੋ ਨਸ਼ਟ ਜਾਂ ਗੁਆਚ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਪੈਸਾ ਇੱਕ ਸਰੀਰਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਨਵੀਨੀਕ□ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜੋ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਖਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਰਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਆਮ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ, ਸੰਭਵ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਚੋਟਾਂ ਨੂੰ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲਾਰਡ ਡੈਨਿੰਗ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਵਾਰਡ ਬਨਾਮ ਜੇਮਸ - ਇੱਕ ਹੋਰ

(1966) 1 ਕਿ .ਬੀ. 273 ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ਼ ਪਾਲਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਅਰਥਾਤ ਪਹੁੰਚ, ਇਕਰੂਪਤਾ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਯਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

12. ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਆਰ.ਡੀ. ਹੱਟਾਂਗਡੀ ਬਨਾਮ ਪੈਸਟ ਕੰਟਰੋਲ (ਇੰਡੀਆ) (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ - (1995) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 551, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸਮੇਂ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਖਿਆ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਹੈ ਧਨਾਤਮਕ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਹੈ ਗੈਰ-ਧਨਾਤਮਕ ਨੁਕਸਾਨ। ਧਨਾਤਮਕ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਮੈਡੀਕਲ ਹਾਜ਼ਰੀ, ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਦੀ ਨੁਕਸਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਗੈਰ-ਧਨਾਤਮਕ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ਾਕ, ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਦੇ ਖਰਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੁਗਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ, ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਜੀਵਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਅਸੁਵਿਧਾ, ਮੁਸੀਬਤ, ਅਸਹਿਜਤਾ, ਨਿਰਾਸ਼ਾ, ਖਿਝ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਦੇ ਖਰਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ - (2011) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 343. ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

13. ਕਾਜਲ (ਉਪਰੋਕਤ), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 'ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ', 'ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ, ਆਵਾਜਾਈ, ਖਾਸ ਖੁਰਾਕ, ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ', 'ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੁਖਾਂ ਵਿੱਚ ਘਾਟ ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾਲ', ਅਤੇ 'ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਧਨਾਤਮਕ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਧਨਾਤਮਕ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਪੀੜਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵੰਚਿਤਾਂ ਨੂੰ

ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਰੁ. 2,500/- ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ ਨਾਕਾਫੀ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸਨੂੰ ਰੁ. 5,000/- ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨਾਲ, ਕੁੱਲ ਰੁ.10,000/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਅਤੇ 18 ਦੇ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾਇਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੈਰ-ਧਨਾਤਮਕ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਰਦ, ਪੀੜਾ, ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ 100% ਅਪਾਹਜਤਾ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ।

14. ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਭਰੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਐਡਵੋਕੇਟ ਵਜੋਂ ਅਭਿਆਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸਲਈ, ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਿਰਫ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕਮਾਈ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਦੇ 16, ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਵਿਚ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਕੇ ਦੂਜੇ ਵਕੀਲਾਂ ਵਾਂਗ ਵਕਾਲਤ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ. ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਚਾਰਜ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਦੇ ਨਾਲ 20 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਰ ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਲਈ ਵੀ ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਮਰ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਦਰ, ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਲੋੜਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਜਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਵਿਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿਰਫ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕਮਾਈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ 20 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ. ਦਰਅਸਲ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਗੁਣਕ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

15. ਇਹ ਵੀ ਗੌਰ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਸ੍ਰੀਮਤੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ - (2009) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 121 ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣੈ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਹੋਰ - (2017) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 680 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਨੂੰ ਬਦਲਦਿਆਂ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਕਿਹੜਾ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਾਜਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਖਮੀ ਦੀ ਉਮਰ 12 ਸਾਲ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ 18 ਦਾ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕਾਜਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ 18 ਦਾ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

16. ਕਹੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪੈਸੇਵਾਲੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚੇ, ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਚਾਰਜ ਅਤੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਗੈਰ-ਪੈਸੇਵਾਲੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਪੀੜਾ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹਿਕ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਜੀਵਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਘਾਟਾ, ਅਸੁਵਿਧਾ, ਮੁਸੀਬਤ, ਅਸਹਿਜਤਾ, ਨਿਰਾਸ਼ਾ, ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਆਦਿ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

17. ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੈਸੇਵਾਲੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਦੋਂਕਿ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕੇਵਲ ਰੁਪਏ 6,00,000/- ਦਿੱਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੁਣ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਕਮਾਈ ਰੁਪਏ 60,000/- ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਹੈ। ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਨ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਇੱਕ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ। ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਿਆ ਗਿਆ ਦਰਜਾ ਵਿੱਚ ਪਾਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉੱਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਇੱਕ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਜਾਂ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਮਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਉਮੀਦ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਗੰਭੀਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਐਲ.ਐਲ. ਬੀ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਲ ਵਕੀਲ ਲਈ ਸਰੀਰਕ

ਤੌਰ ਤੇ ਫਿੱਟ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਵਚਨਬੱਧਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਜੋ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਭੁਗਤੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਹੇਠਲਾ ਅੰਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਖਵਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਉਸਦਾ ਉੱਪਰਲਾ ਅੰਗ ਆਂਸ਼ਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਲੱਖਵਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ 100% ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਹਰਕਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਉਸੇ ਪੇਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਕਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਅਭਿਆਸੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਗਾਹਕ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਅਸਾਧਾਰਣ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਹੋਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਵਿੱਚ, ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਮਾਈ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ 5,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਲਾਨਾ ਰੁਪਏ 60,000/- ਅਤੇ ਉਮਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ 18 ਦਾ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਕਰੋ, ਫਿਰ ਜੋੜ ਉਕਤ ਹੈੱਡ ਵਿੱਚ 10,80,000/- ਰੁਪਏ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

18. ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ, ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੀ ਮਾਂ ਜੋ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਰਕਮ ਮੰਗੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਦਾਵੇਦਾਰ ਬਾਲਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੇ ਗੁਆਚ ਕਾਰਨ ਡਾਇਪਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਰੁਪਏ 1,92,000/- ਦਾ ਅਵਾਰਡ ਦਿੱਤਾ @ ਮਹੀਨਾ ਪ੍ਰਤੀ 1,000/-। ਜਦਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਈ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦੀ ਦਰ ਹਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਬਦਲਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਕਮ @ ਰੁਪਏ 2,000/- ਤੋਂ ਬਾਅਦ @ ਰੁਪਏ 4,000/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 20 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁਪਏ 9,00,000/- ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹੇ ਗਏ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ 7,08,000/- ਦੀ ਵਾਧਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਮਲਟੀਪਲਾਇਅਰ ਮੈਥਡ ਲਾਗੂ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਕਾਜਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦੀ ਦਰ ਰੁਪਏ 5000/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 12 ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਸੱਟਾਂ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਅਟੈਂਡੈਂਟਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਖਰਚਾ ਮਹੀਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਪਏ 10,000/- ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ 18 ਦਾ ਮਲਟੀਪਲਾਇਅਰ ਲਾਗੂ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਰਕਮ ਰੁਪਏ 21,60,000/- ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

19. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਫਿਜ਼ੀਓਥੈਰੇਪੀ ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਰੁਪਏ 2,88,000/- @ ਰੁਪਏ 50 ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਡਾਇਪਰਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਸਮੇਤ ਇਕ ਮੁਸ਼ਤ ਰਕਮ ਰੁਪਏ 8,00,000/- ਦਿੱਤੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਿਤ ਮਤ ਵਿੱਚ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਰਕਮ ਪਰਯਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਜ਼ੀਓਥੈਰੇਪਿਸਟ ਘੰਟੇ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਰੁਪਏ 150/- ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਚਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਰੁਪਏ 4,500/- ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ 54,000/- ਬਣਦਾ ਹੈ, 18 ਦੇ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਫਿਜ਼ੀਓਥੈਰੇਪੀ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਰੁਪਏ 9,72,000/- ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਡਾਇਪਰਾਂ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ, ਨਿਯਮਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਚੈਕ-ਅੱਪ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਰੁਪਏ 2,00,000/- ਜੋੜਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਭਵਿੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਰੁਪਏ 11,72,000/- ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

20. ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ, ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਨੇ ਕੇਵਲ ਰੁਪਏ 15,000/- ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 50,000/- ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੋਟਰਾਈਜ਼ਡ ਵ੍ਹੀਲ ਚੇਅਰ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਰੁਪਏ 1,00,000/- ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਡੇ ਮਤ ਵਿੱਚ, ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਮੋਟਰਾਈਜ਼ਡ ਵਾਹਨ ਲਈ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਰਕਮ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨਿਆਂਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਰਕਮ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 1,00,000/- + ਰੁਪਏ 50,000/- ਦੇ ਬਜਾਏ ਮੁਸ਼ਤ ਰੁਪਏ 2,50,000/- ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

21. “ਗੈਰ-ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ” ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦਰਦ, ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਆਘਾਤ ਦਾ

ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ “ਦਰਦ, ਸਦਮਾ ਅਤੇ ਦੁੱਖ” ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ, ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਸਹਾਇਤਾ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਰੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦਰਦ, ਅਸੁਵਿਧਾ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਦੁੱਖ ਭੋਗਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਉਹ ਇੱਕ ਸਾਮਾਨਿਆ ਮਨੁੱਖ ਵਜੋਂ ਮਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਇੱਕ ਸਾਮਾਨਿਆ ਮਨੁੱਖ ਵਜੋਂ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, “ਦਰਦ, ਸਦਮਾ ਅਤੇ ਦੁੱਖ” ਦੇ ਸਿਰ ਹੇਠ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਯੋਗ ਹੈ।

22. ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਨੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਵਿਆਹਿਕ ਆਨੰਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਮਜ਼ੇ ਅਤੇ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਨੁਕਸਾਨ, ਸਥਾਈ ਅਪਾਹਜਤਾ, ਦਰਦ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ 4,00,000/- ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸੇ ਰਕਮ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਵਿਆਹਿਕ ਆਨੰਦ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ 3,00,000/- ਅਤੇ ਖਾਸ ਖੁਰਾਕ ਰੁਪਏ 1,00,000/- ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕਰਕੇ ਕੁੱਲ ਰੁਪਏ 4,00,000/- ਦਿੱਤੀ।

23. ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਸੰਜੋਗਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਦਰਦ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ, ਆਨੰਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ 4,00,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 1,00,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗੈਰ-ਮਾਲੀ ਸਿਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਰਕਮ 5,00,000 ਰੁਪਏ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

24. ਉਪਰੋਕਤ ਗਣਨਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮਾਲੀ ਸਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਰਕਮ 46,62,000 ਰੁਪਏ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮਾਲੀ ਸਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਕਮ 5,00,000 ਰੁਪਏ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 51,62,000 ਰੁਪਏ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 23,20,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਵਧਾਈ ਗਈ ਰਕਮ 28,42,000 ਰੁਪਏ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

25. ਨਤੀਜਤਨ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਇੱਥੇ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਧਾਈ ਗਈ ਰਕਮ ਉੱਤੇ 6.5% ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਬਿਆਜ ਦਾਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate